

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

 Ніна ПШЕЛЬ

“ 31 ” 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

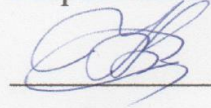
МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Освітній рівень: другий (магістерський)
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Освітня програма: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
Факультет: менеджменту

Умань – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародний менеджмент» для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 "Менеджмент", освітньої програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Умань: Уманський НУС, 2022 р. 13 с.

Розробник: **ПТЕЛЬ Ніна**, доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент

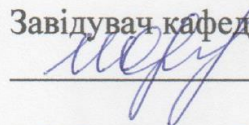

Ніна ПТЕЛЬ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від “ 31 ” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

Інна НОВАК

“ 31 ” серпня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту

Протокол від “ 31 ” серпня 2022 року № 1

Голова Марина ГОМЕНЮК

“ 31 ” серпня 2022 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – <u>3,0</u>	Галузь знань <u>07 «Управління і адміністрування»</u>	Обов'язкова навчальна дисципліна
Модулів – 1	Спеціальність: <u>073 «Менеджмент»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин - 90	Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: <u>аудиторних – 2,0</u> <u>самостійної роботи студента – 4,0</u>	Освітньо-професійна програма: <u>«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»</u>	Лекції
		14 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Самостійна робота
60 год.		
Вид контролю: <u>залік</u>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Міжнародний менеджмент» є формування у студентів управлінського мислення, системи знань і набуття практичних навичок управління діяльністю міжнародних компаній.

Завданнями вивчення курсу «Міжнародний менеджмент» є теоретична і практична підготовка здобувачів для вирішення конкретних завдань та прийняття управлінських рішень у міжнародному бізнесі в умовах глобалізації та інтернаціоналізації. Це дозволить аналізувати проблеми, які постають перед менеджером, що організовує, здійснює та контролює міжнародні ділові операції та намітити шляхи їх ефективного вирішення. Серед завдань вивчення курсу визначальними є такі:

- ✓ вивчення сучасних теоретичних основ і середовища міжнародного менеджменту,
- ✓ засвоєння технологій управління міжнародними корпораціями,
- ✓ опанування методами розв'язання ключових проблем розвитку за умов глобалізації;

- ✓ формування вмінь застосовувати методи та інструментарій міжнародного менеджменту на українських підприємствах.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: Вивчення дисципліни «Міжнародний менеджмент» базується на загальних знаннях, отриманих під час засвоєння таких дисциплін як «Основи менеджменту», «Управлінська економіка», «Міжнародні економічні відносини», «Менеджмент», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Операційний менеджмент», «Управління персоналом в агробізнесі», «Стратегічне управління», «Планування діяльності підприємства. «Міжнародний менеджмент» вивчається паралельно з дисциплінами «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції», «Організація і техніка зовнішньоекономічних операцій», а також є однією з базових при вивченні дисциплін «Міжнародний маркетинг», «Управління конкурентоспроможністю підприємств», «Міжнародна економіка», «Міжнародні транспортні перевезення».

Компетентності курсу «Міжнародний менеджмент»:

інтегральна компетентність — здобути глибокі теоретичні знання та набути практичні навички з міжнародного менеджменту з метою формування здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління зовнішньоекономічною діяльністю та/або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов і вимог;

загальні компетентності:

- здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті;
- навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень;
- здатність організувати та мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді;
- здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо;
- вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї;

спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальшу напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;
- здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;
- здатність створювати та організувати ефективні комунікації в процесі управління;
- здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Програмні результати навчання курсу «Міжнародний менеджмент»:

- мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;
- організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
- вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу) в умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функції міжнародного менеджменту.

Тема 1. Суть, структура і характерні риси міжнародного менеджменту.

Поняття міжнародного бізнесу, періодизація розвитку, значення та особливості ери комерції, ери експансії, ери концесій, ери національних держав та ери національних держав. Характерні риси сучасного міжнародного бізнесу. Роль знань і компетентності в ефективності міжнародних ділових операцій. Основні риси міжнародного бізнесу в контексті ефективного управління. Сутність і структура та особливості міжнародного менеджменту.

Тема 2. Середовище міжнародного менеджменту.

Можливості виходу української фірми на зовнішній ринок. Рольові функції міжнародного менеджера. Структура основних даних економічного аналізу зовнішнього середовища. Правовий аналіз в міжнародному менеджменті. Структура і складові політичного аналізу зовнішнього середовища. Стартовий маркетинговий аналіз. Комунікації в системі міжнародного менеджменту.

Тема 3. Практичний досвід міжнародного менеджменту

Особливості менеджменту в США. Практичний досвід управління в Японії. Менеджмент в підприємствах Німеччини. Особливості менеджменту в Швеції. Фінський досвід управління за результатами. Національні стереотипи поведінки в діяльності міжнародного менеджера. Характерні особливості американського, англійського, японського, французького, китайського та українського національних стереотипів. Принципові відмінності національного стереотипу, характерного для менеджерів із країн Близького і Середнього Сходу.

Тема 4. Стратегічне планування в міжнародних корпораціях

Особливості раціонального формування менеджером стратегічних рішень в міжнародній діяльності. Послідовна реалізація генеральної мети. Відсутність зовнішніх і внутрішніх протиріч та оцінка тенденцій у прийнятті стратегічних рішень. Альтернативні шляхи процедури стратегічного планування в міжнародній фірмі. Алгоритм організації і

проведення стратегічного планування. Його основні завдання. Передумови формування стратегії багатонаціональної компанії. Види міжнародних стратегій. Основні функції маркетингової стратегії. Міжнародна цінова політика. Розробка і реалізація стратегічних планів багатонаціональної компанії. Гібридна стратегія учасників міжнародних альянсів.

Тема 5. Прийняття рішень у міжнародній діяльності

Централізація і децентралізація прийняття управлінських рішень у транснаціональних компаніях. Основні етапи процесу прийняття рішень у міжнародній діяльності, їх сутність та особливості. Раціональність, обмежена раціональність та інтуїція у прийнятті рішень міжнародним менеджером. Визначеність, ризик та невизначеність як визначальні умови прийняття рішень у міжнародному середовищі. Стили прийняття рішень у міжнародному менеджменті. Особливості прийняття управлінських рішень у різних країнах.

Тема 6. Організаційний розвиток міжнародних корпорацій

Причини перебудови багатонаціональних компаній. Відсутність узгодженості інтересів як причина перебудови функціонування міжнародних корпорацій. Кризові явища в міжнародному середовищі та передумови їх виникнення. Процеси перебудови організаційної структури в багатонаціональній компанії. Передумови і організація мікроперебудови БНК. Макроперебудова міжнародних корпорацій.

Тема 7. Управління людськими ресурсами в міжнародному середовищі

Сутність корпоративної культури. Управлінські проблеми міжнародної фірми. Класична типологія корпоративної культури. Особливості управління персоналом у міжнародних компаніях. Відбір персоналу для міжнародної фірми. Суть різних підходів до відбору менеджерів (етноцентризм, поліцентризм, регіоцентризм та геоцентризм). Основні критерії оцінки придатності менеджера для роботи за кордоном. Мотивація персоналу в міжнародному середовищі. Форми стимулювання персоналу. Поняття міжнародного колективу, основні принципи його організації.

Тема 8. Керівництво, комунікації і контроль в міжнародних корпораціях

Сутність керівництва міжнародними корпораціями та його особливості. Моделі лідерства в міжнародних корпораціях. Особливості міжнародних ділових комунікацій. Комунікативні бар'єри і підвищення ефективності комунікацій у міжнародних корпораціях. Особливості контролю в міжнародних корпораціях. Звітність у міжнародному менеджменті.

Змістовий модуль 2. Ключові проблеми міжнародного менеджменту.

Тема 9. Технологічна політика міжнародних корпорацій

Технологічна політика підприємства, її призначення, основні цілі, типи проведення. Ринкова структура технологічного циклу. Роль посередницьких фірм, виставок, ярмарок на міжнародному ринку технологій. Планування міжнародних науково - дослідних і дослідно - конструкторських робіт. Способи фінансування міжнародних проектів.

Структури управління та способи узгодження міжнародних НДІДКР.

Тема 10. Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій

Поняття валютно - фінансового середовища міжнародного менеджменту, його особливості. Основні конструктивні елементи сучасної світової валютної системи. Ямайська валютна система, особливості функціонування. Основні концепції міжнародних фінансів. Фінансовий менеджмент міжнародної фірми, його специфічні завдання. Характеристика і види фінансування інвестиційних та інших проектів фірми. Поняття валютного ризику, особливості виникнення, види. Стратегії хеджування валютних ризиків.

Тема 11. Торговельні операції міжнародних корпорацій

Сутність фінансування експорту в міжнародному бізнесі. Звичайні та нетрадиційні методи фінансування зовнішньої торгівлі. Переваги і недоліки, та принципові відмінності особливих форм фінансування експорту - факторингу і форфейтингу. Страхування експортних операцій державою. Способи фінансування імпорту в міжнародних корпораціях.

Тема 12. Інвестиційні операції міжнародних корпорацій

Міжнародні та фінансові інвестиції. Сутність цінних паперів, їх роль і місце в міжнародному процесі інвестування. Міжнародний ринок інвестицій. Коротка характеристика міжнародних інвестиційних активів. Форми колективного інвестування на міжнародному фінансовому ринку. Порівняльний аналіз різних схем колективного інвестування. Типи інвестиційних фондів. Способи оцінки активів інвестиційних фондів.

Тема 13. Етика і соціальна відповідальність в міжнародних корпораціях

Поняття соціальної відповідальності в міжнародних корпораціях. Класичний та соціально-економічний підходи до соціальної відповідальності в бізнесі. Аргументи „за” і „проти” соціальної відповідальності бізнесу в міжнародних корпораціях. Менеджмент, орієнтований на загальні цінності. Етика в міжнародному бізнесі. Репутація фірми. Ділова етика в міжнародному контексті. Способи підвищення морально-етичних стандартів співробітників міжнародної корпорації.

Тема 14. Становлення глобального менеджменту. Тенденції та концепції менеджменту у 21 столітті

Поняття глобалізації. Рушійні та гальмуючі фактори глобалізації. Структура глобального мислення у менеджменті, історичні передумови його формування ("внутрішнє", "міжнаціональне" та глобальне мислення). Становлення глобального менеджменту в сфері ЗЕД. Поняття глобального збірного мислення. Орієнтація міжнародного менеджменту на майбутнє (особливості етноцентричної, поліцентричної та геоцентричної орієнтації). Перспективні форми розподілу обов'язків і повноважень керівників. Тенденції розвитку менеджменту в 21 столітті та його перспективи. Основні напрямки і концепції розвитку науки і практики менеджменту в розвинених країнах. Ключові вимоги до менеджерів різних країн і компаній у 21 ст. Напрямки еволюції менеджменту.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с/п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1						
<u>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функції міжнародного менеджменту</u>						
1. Суть, структура і характерні риси міжнародного менеджменту	6	2			4	
2. Середовище міжнародного менеджменту	6		2		4	
3. Practical experience of international management <i>Гостьова лекція Запрошеного професора УНУС, д.е.н., професора Міжнародного університету прикладних наук Бад Хонер, Бремен, Німеччина Довбішук Ірини</i>	6	2			4	
4. Стратегічне планування в міжнародних корпораціях	6		2		4	
5. Прийняття рішень у міжнародній діяльності	8	2	2		4	
6. Організаційний розвиток міжнародних корпорацій	4				4	
7. Управління людськими ресурсами в міжнародному середовищі	8	2	2		4	
8. Керівництво, комунікації і контроль в міжнародних корпораціях	4				4	
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8		32	
<u>Змістовий модуль 2. Ключові проблеми міжнародного менеджменту</u>						
9. Технологічна політика міжнародних корпорацій	7	2			5	
10. Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій	7		2		5	
11. Торговельні операції міжнародних корпорацій	7	2			5	
12. Інвестиційні операції міжнародних корпорацій	7		2		5	
13. Етика і соціальна відповідальність в міжнародних корпораціях	8	2	2		4	
14. Становлення глобального менеджменту. Тенденції та концепції менеджменту у 21 столітті	6		2		4	
Разом за змістовим модулем 2	42	6	8		28	
Усього годин	90	14	16	-	-	60

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть, структура і характерні риси міжнародного менеджменту	
2	Середовище міжнародного менеджменту	2
3	Практичний досвід міжнародного менеджменту	
4	Стратегічне планування в міжнародних корпораціях	2
5	Прийняття рішень у міжнародній діяльності	2
6	Організаційний розвиток міжнародних корпорацій	
7	Управління людськими ресурсами в міжнародному середовищі	2
8	Керівництво, комунікації і контроль в міжнародних корпораціях	
9	Технологічна політика міжнародних корпорацій	
10	Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій	2
11	Торговельні операції міжнародних корпорацій	
12	Інвестиційні операції міжнародних корпорацій	2
13	Етика і соціальна відповідальність в міжнародних корпораціях	2
14	Становлення глобального менеджменту. Тенденції та концепції менеджменту у 21 столітті	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть, структура і характерні риси міжнародного менеджменту	4
2	Середовище міжнародного менеджменту	4
3	Практичний досвід міжнародного менеджменту	4
4	Стратегічне планування в міжнародних корпораціях	4
5	Прийняття рішень у міжнародній діяльності	4
6	Організаційний розвиток міжнародних корпорацій	4
7	Управління людськими ресурсами в міжнародному середовищі	4
8	Керівництво, комунікації і контроль в міжнародних корпораціях	4
9	Технологічна політика міжнародних корпорацій	5
10	Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій	5
11	Торговельні операції міжнародних корпорацій	5
12	Інвестиційні операції міжнародних корпорацій	5
13	Етика і соціальна відповідальність в міжнародних корпораціях	4
14	Становлення глобального менеджменту. Тенденції та концепції менеджменту у 21 столітті	4
	Разом	60

7. Методи навчання

Для вивчення курсу «Міжнародний менеджмент» використовуються традиційні методи навчання. Вивчення дисципліни здійснюється шляхом проведення лекційних занять, під час

практичних занять, науково-практичних семінарів, розгляду конкретних ситуацій (*case method*), шляхом самостійного опрацювання матеріалу, виконання індивідуальних завдань та використання наочних матеріалів.

Формами організації освітнього процесу під час вивчення дисципліни «Міжнародний менеджмент» є навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка і контрольні заходи.

Під час навчання і викладання використовуються студентоцентрований, проблемно- і професійно-орієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підходи, ініціативне самонавчання і наступні методи: лекції, які включають бесіди і презентації, практичні заняття, семінари, інтерактивні заняття (робота в малих групах, кейс-метод, ділові ігри, тренінги, мозковий штурм та ін.), індивідуальні заняття, консультації з викладачами, самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle.

Завдяки оптимально обраним формам і методам навчання й викладання забезпечується досягнення заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання. Викладання лекційного матеріалу з курсу поєднується з практичними заняттями та самостійною роботою студентів. Лекційні заняття носять інтерактивний науково-пізнавальний характер і забезпечують теоретичне підґрунтя курсу «Міжнародний менеджмент», розкривають зміст основних понять та методів. Практичні заняття передбачають використання теоретичного матеріалу для обговорення дискусійних питань, розв'язання та аналізу задач. Вони проводяться в малих групах: поширеними є кейс-метод, ситуаційні завдання, ділові ігри, підготовка презентацій. Навчально-методичне забезпечення і консультування самостійної роботи здійснюється через університетське модульне середовище освітнього процесу Moodle.

Індивідуальна робота студентів при вивченні курсу проводиться у таких формах: підготовка до практичних занять, контрольних робіт, модульно-рейтингового контролю; вивчення тем або окремих питань, що виносяться для самостійної роботи; ознайомлення із законодавчими та нормативними актами України; підготовка індивідуального науково-дослідного завдання; підготовка до іспиту.

8. Методи контролю

Для ефективною перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни «Міжнародний менеджмент» використовують різні методи і форми контролю.

Найпоширенішими методами контролю є: опитування (усний і письмовий контроль), модульний контроль, тестовий контроль, практична перевірка презентацій наукових проектно-дослідних робіт, захист розрахункових робіт, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

З курсу «Міжнародний менеджмент» перевірка й оцінювання знань студентів проводиться в таких формах:

1. Оцінка роботи у ході семінарських та практичних занять.
2. Оцінка виконаних індивідуальних науково-дослідних завдань та самостійної роботи.
3. Проміжний контроль.
4. Проведення підсумкового контролю засвоєння курсу.

Підсумкова оцінка з дисципліни складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час семінарських і практичних занять, оцінки за виконання індивідуальних науково-дослідних

завдань, та оцінки за виконання завдань проміжного і підсумкового контролю. Розподіл основних балів, які отримують студенти за час вивчення курсу ілюструє табл.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функції міжнародного менеджменту									Змістовий модуль 2. Ключові проблеми міжнародного менеджменту								
1. Суть, структура і характерні риси міжнародного менеджменту	2. Середовище міжнародного менеджменту	3. Практичний досвід міжнародного менеджменту	4. Стратегічне планування в міжнародних корпораціях	5. Прийняття рішень у міжнародній діяльності / задачі	6. Організаційний розвиток міжнародних корпорацій	7. Управління людськими ресурсами в міжнародному середовищі	8. Керівництво, комунікації і контроль в міжнародних корпораціях	Модульний контроль	9. Технологічна політика міжнародних корпорацій	10. Фінансовий менеджмент міжнародних корпорацій / задачі	11. Торговельні операції міжнародних корпорацій	12. Інвестиційні операції міжнародних корпорацій / задачі	13. Етика і соціальна відповідальність в міжнародних корпораціях	14. Становлення глобального менеджменту. Тенденції та концепції менеджменту у 21 столітті	Модульний контроль	СРС	Сума
3	3/5	3	3/5	3/2	3	3/5	3	6	3	3/2	3	3/2	3/5	3	6	20	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Пітель Н.Я. Міжнародний менеджмент. Методичні вказівки для підготовки до семінарських і практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності 073 "Менеджмент" Умань: Уманський національний університет садівництва, 2021. 27 с.
2. Пітель Н.Я. Робочий зошит для підготовки до семінарських та виконання практичних занять з дисципліни „Міжнародний менеджмент” для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) за спеціальністю 073 «Менеджмент». Умань: Уманський національний університет садівництва, 2021. 32 с.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Міжнародний менеджмент. Навчальний посібник / Білозубенко В.С., Озаріна О.В., Семенов А.А.; за ред. О.Б.Чернеги. К.: ЦНЛ, 2006. 592 с.
2. Яхно Т.П. Міжнародний менеджмент / Яхно Т.П., Лапшина І.А. [Навч. посіб.] Львів: „Компакт-ЛВ”, 2005. 304 с.
3. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент / Панченко Є.Г. [Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц.] К.: КНЕУ, 2004. 468 с.
4. Михайлова Л.І. Міжнародний менеджмент / Михайлова Л.І., Юрченко О.Ю., Данько Ю.І., Михайлов А.М. [Навчальний посібник] К.: ЦУЛ, 2007. 200 с.
5. Куриляк В.Є. Міжнародний менеджмент. / Куриляк В.Є. Тернопіль: „Карт-Бланш”, 2004. 268 с.
6. Чернега О.Б. Міжнародний менеджмент. / Чернега О.Б. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. К.: ЦУЛ, 2006. 592 с.
7. Юхименко П.І. Міжнародний менеджмент. / Юхименко П.І. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2011. 488 с

Допоміжна

1. Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародний бізнес. Українська бізнес-енциклопедія / Л.А.Віднійчук-Вірван, Н.В.Вірван. Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2008. 2008. 376 с.
2. Дмитрук Б.П., Пітель Н.Я., Подзігун С.М. Спільне підприємництво в сільському господарстві. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 228 с.
3. Дяченко М. І., Пітель Н.Я. Нормативно-правова база у сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Бізнес, освіта і наука: вектори співпраці: матеріали III Міжнародного науково-практичного форуму*, 8-10 квітня 2021 р. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія», К.: Інтерсервіс, 2021. С. 243-244.
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г Козака, Н.С.Логінової, І.Ю.Сіваченка. К.: ЦНЛ, 2006. 792 с.
5. Козак Ю.Г. Транснаціональні корпорації. Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2011. 420 с.
6. Міжнародна економіка: Підручник. 3 вид. перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 622с.
7. Пітель Н.Я., Василенко В.В. Управління збутом продукції в умовах зовнішньоекономічної діяльності Логістичний менеджмент: проблеми, перспективи та геостратегічні вектори розвитку: *збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції*, 22 червня 2022 р. / УНУС, – Умань: Редакційно-видавничий відділ УНУС, – 2022. С. 34-37.
8. Пітель Н. Я., Дяченко М. І. Вплив інвестиційного клімату на зовнішньоекономічну діяльність в аграрному секторі. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8759> DOI: [10.32702/2307-2105-2021.3.89](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.89)
9. Пітель Н.Я. Україна в системі міжнародних економічних відносин у воєнний час. Концептуальні засади формування ефективних механізмів менеджменту та логістики в агропродовольчій сфері: *збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції*, 23 червня 2022 р. / УНУС, Умань: Редакційно-видавничий відділ УНУС, 2022. С. 37-39.
10. Caldara, D., Iacoviello, M., Molligo, P., Prestipino, A., & Raffo, A. (2020). The economic effects of trade policy uncertainty. *Journal of Monetary Economics*, 109, 38-59.
11. Dhahri, Sabrina, and Anis Omri. "Does foreign capital really matter for the host country agricultural production? Evidence from developing countries." *Review of World Economics* 156.1 (2020): 153-181.

12. Gomeniuk, Maryna O.; Shkolnyi, Oleksandr O.; Pitel, Nina Y.; Klymenko, Lidia, V.; Verniuk, Nataliia O.; Zagorodniuk, Oksana, V.; Halahur, Yuliya L. Development of Export-oriented Supply Chain Management in Agri-food Industries. *Education Excellence and Innovation Management: A Vision to Sustain Economic Development During Global Challenges. Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference*. 1-2 April 2020. Seville, Spain. P. 2493-2498.
13. Greer, B. (2021). European economic security. In *Securing Europe's future* (pp. 221-241).
14. Johnson, H. G. (2021). The ideology of economic policy in the new states. In *Economic nationalism in old and new states* (pp. 124-142).
15. Kucharcukova, Oxana Babecka, and Jan Bruha. "A tale of two crises: An early comparison of foreign trade and economic activity in EU countries." *Occasional Publications-Chapters in Edited Volumes* (2020): 12-18.
16. Kumari, R., Shabbir, M. S., Saleem, S., Khan, G. Y., Abbasi, B. A., & Lopez, L. B. (2021). An empirical analysis among foreign direct investment, trade openness and economic growth: evidence from the Indian economy. *South Asian Journal of Business Studies*.
17. Łecka, Irena, et al. "Correlation between the Level of Economic Growth and Foreign Trade: The Case of the V4 Countries." *European Research Studies* 23.3 (2020): 657-678.
18. Smolij, L., Burliai, A., Novak, I., Revutska, A., & Pitel, N. (2021). Empirical study of convergent-divergent trends in innovation EU countries development. *Scientific Horizons*, 24(12), 84-91. [https://doi.org/10.48077/scihor.24\(12\).2021.84-91](https://doi.org/10.48077/scihor.24(12).2021.84-91)

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. База даних «Законодавство України». – Веб сайт Верховної ради України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного комітету із статистики [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
7. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.worldbank.org.ru>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
9. Електронна бібліотека Київського національного економічного університету [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/>

13. Зміни у робочій програмі на 2022 рік.

1. За результатами перегляду навчального плану змінено обсяг лекцій та практичних і семінарських занять.
2. Доповнено список рекомендованої літератури, зокрема, іноземними та власними публікаціями.